

Țara Noastră

FONDATOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL VII

No. 50

12

DECEMBRIE

1926

În acest număr: *Monarhul de G. M. Ivanov; Vilegiatură de Otilia Cazimir; Importanța Vechiului Testament de Septimiu Popa; Necunoscuții de C. A. Rusei; Deputatul interjecționist, — aspecte parlamentare de D. Ciurezu; Sigismund Mórlicz în Ardeal de Corneliu I. Codarcea; Cronica externă: Sesiunea de Decembrie a Societății Națiunilor de J. Paleologu; Gazeta rimată: Criterii — fabulă de Al. O. Teodoreanu; Insemnări: Perpetuitate; Delirul „României continuă; „Duplicitatea” dlui O. Goga; etc., etc.*

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA: PIATA CUZA VODĂ No. 16

Un exemplar 10 Lei

Țara Noastră

Monarhul

După ce Napoleon își pusese coroana monarhică pe cap și se investise cu toate drepturile ce le aduce ea, spusese, pare mi-se mareșalilor săi: „Dumnezeu mi-a dat coroana, vai de acela ce se va atinge de ea!” Napoleon nu moștenise o coroană și drepturile ei, dar în clipa în care s'a proclamat monarh, a simțit nevoia să pună o bază mistică sau, mai precis, să reveleze natura mistică a noului fapt: să se consacre, să se sfințească monarh, prin divinitatea monarhiei. Sancțiunea poporului, exprimată prin reprezentanții lui parlamentari, precum și puterea fizică cu care ar fi putut să se mențină și să se permanentize în noua situație, îi erau insuficientă. Chiar pentru un Napoleon, unul pe care istoriografia liber cugetătoare îl declară de o sută de ani uzurpator, monarhul domnește *ex jure divino*. Drepturile monarhului sunt drepturi divine. Monarhul este reprezentantul lui Dumnezeu pe pământ — unul dintre reprezentanții lui, în ordinea viețuirii politice, sociale, de stat a unei colectivități ierarhizate. Între el și poporul său există legăturile mistice, mai puternice decât toate felurite de norme ce se stabilesc între ei în forma unui contract. Dostoievski vede în monarh un părinte, supușii monarhului sunt copiii lui: „rușii sunt copiii țarului și țarul este tatăl lor. (Nu e vorba aici de țar ca atare, și de țar ca monarh, ca uns al lui Dumnezeu). Aceasta e o idee adâncă — spune mai departe Dostoievski — și din cele mai originale, un organism viu și puternic, organismul unui popor unit cu țarul său. Pentru popor, țarul (monarhul) nu este o forță exterioară, nici forța vreunei învingător, ci o forță care unește, pe care poporul însuși a voit-o, care a eșit din propria lui inimă, pe care a iubit-o, pentru care a suferit, singură de la care a nădărdit că îi va scoate din Egipt. Pentru popor, țarul e încarnarea poporului însuși, a ideii lui, a credinței sale și a speranțelor sale. Aceste rapor-

țuri între țar (monarh) și poporul rus sunt cea ce distinge pe acest din urmă de toate popoarele Europei și a lumii întregi; nu este vreo idee vrehemică, trecătoare, *ci o forță eternă*, permanentă, o forță pe care nimeni nu ar putea-o modifica. Aceasta idee conține o astfel de forță încât ea va exercita o influență asupra întreaga noastră istorie ulterioară și fiindcă aceasta idee, este cu totul particulară Rusiei, istoria noastră nu ar putea să se asemene cu cea a celorlalte popoare europene. Dacă vreți, nu există la noi, în Rusia, altă forță creatoare, conservatoare, directrice, afară de legătura vie și organică, ce unește pe popor cu țarul său; din ea derivă totul la noi“.

Concepția lui Dostoevski despre monarh, este, natural, în întregime acceptabilă și este din toate laturile precum și în fondul ei adevărată, înshirată, sugerată de duhul lui Dumnezeu care adie din paginile eterne ale Evangheliei, — dar de ce spune Dostoevski că ideea monarhică (chiar în forma ei țaristă, un lucru care nu e de loc principal) aparține numai poporului rus? Doar decând gorila s'a transformat în om — cum le place biologilor generațiilor spontane să afirme — toate colectivitățile omenești s'au organizat pe ideea monarhică, s'au ierarhizat prin ea, aplecându-și capul în fața monarhului întotdeauna — care stătea pe treapta cea mai înaltă a scării sociale. Excepțiile nu dovedesc decât adevărul acesta.

Când în Evanghelie cetim că puterea este dela Dumnezeu, trebuie să înțelegem că ea este dela Dumnezeu, fiindcă este divină; ori ce altă putere, Evanghelia o consideră ca o funcție pe care o exercită Satana în economia răului.

* * *

Sunt insuportabil de slabe și pentru totdeauna dezarmate teoriile raționaliste despre monarh. În veacul al XVIII, în perioada de eflorescență a cugetării raționaliste, enciclopediștii încercau în chip raționalist să explice natura monarhului. Montesquieu propunea concepția juridică despre monarh în „*l'Esprit des lois*“. Și mai inconsistent, Rousseau propunea pe monarh dintr'o necesitate, formală evident, a contractului social. Am văzut mai târziu ce s'a întâmplat: în clipa în care capul lui Ludovic al XVI se desprindea de trunchiu sub retezisul ghilotinei, rostogolindu-se în coș, acest cap regal, capul uns al monarhului ofensat, a dus cu sine la moarte toate îndrăznelile raționaliste ale enciclopediștilor. Veacul al XIX — veac demoteist al îndumnezeirii poporului, a suprimat ca o prejudecată inutilă prezența magnifică a monarhului. Dacă istoria fusese înlocuită cu sociologismul, statul se înalță, ca o construcție a mâinilor omenești, din haosul de luptă între clase și a forțelor economice. Fără ierarhie, statul socialist nu are nevoie de monarh, dar cine a dovedit că statul socialist e posibil?

Toate teoriile raționaliste se izbesc de „nepătrunsa taină a puterii“ — de puterea pururea brutoare a monarhului. Monarhul se înalță pe un pedestat mistic, deci el trebuie recunoscut chiar din punct de vedere pozitiv ca un fapt, ce nu se explică, fiindcă este

faptul ultim al evoluției colectivităților ierarhizate. Dintre toate explicațiile foarte sau pseudosavante ce ni le oferă cugetarea umană, pe una o îngăduim, o acceptăm și o iubim: monarhul se naște, în chip mistic, din voința divină. Principiul monarhului este principiul irațional, sau în alăturare cu tezele raționaliste, stă deasupra lor, este supra-rațional. Prin monarh pătrunde în complexul relațiilor omenești însuși Dumnezeu. Monarhul este o altă realitate, o altă categorie decât cele relative — orice etichete ar purta ele: sociale, democratice, republicane; monarhul este o realitate absolută, pentru că este o realitate *ontologică*, aceia care există cu rădăcinile înfipte în eternitate și deci în Dumnezelre. Astfel monarhul nu este o creatură a mâinilor omenești, a intereselor și combinațiilor lor, numai nominalist-empirici, acei cari propovăduesc natura rațională a esenței monarhiste, sunt acei cari au oroare de principiul puterii monarhice, și toate ideologiile lor pe care le oferă societății, sunt ideologii revoluționare fiindcă direct sau indirect chiamă la o covârșire a monarhului, la descoronarea lui. Neputând distruge direct pe monarh, empiricii sociologi dizolvă credințele mistice ale poporului: fiindcă se știe că numai un popor ateu se răzvrătește împotriva monarhului. Poporul care iubește și se supune lui Dumnezeu, iubește și se supune monarhului. Numai iubirea și credința în Dumnezeu pot sili pe popor să creadă și să iubească pe monarh.

* * *

Nu există alte motive, raționale și documentate în cabinete sau verificate în laboratoriu, care ar putea sili pe popor să accepte pe monarh și să se supună lui. Ori ce considerent par omenesc, raționalist, se supune criticei și tăgăduirii, și puterea monarhului nu se poate baza pe acest fel de temeuri inconsistente. A te supune monarhului înseamnă a tresălta, nu cu nervii, ci a sufletul în fața unei realități, care covârșește prin divinitatea sa, mintea și viața schimbătoare a omului. Monarhul ne fiind o creatură a oamenilor, nu este o proprietate a lor, asupra persoanei monarhului nu se extinde niciun drept omenesc, după cum nu există un drept al omului asupra lui Dumnezeu. Stând deasupra societății, monarhul întreține legătura între generații — poată pe umărul său vremea cu eternitatea ei. De aceea poporul monarhic, acela care iubește pe Dumnezeu și crede în el, nu rămâne niciodată fără monarh: în clipa în care constată moartea fizică a persoanei monarhului, el strigă cu nesecat optimism: trăiască monarhul. În strigătul lui palpită *ideia* monarhului permanent, nemuritor în continuitatea principiului în care există. Nu există o generație cât de atee, care să poată *distruge* pe monarh și principiul lui. Intre atâtea iluzii omenești, iluzie este și moartea monarhului, când o mână criminală îi suprimă viața: deasupra trupului măcelărit radiază mai hipnotic imaginea și realitatea imaterială a monarhului. Ca și Dumnezeu, monarhul biruie moartea. În acest senz natura monarhului ne apare nemuritoare, fiindcă poporul o vrea supratemporală, și întrebuințând termenul filozofic — supraempirică. Aceasta calitate de fond,

esențială, a monarhului îi dă dreptul și putința reală de a exista în centrul organizațiilor colective, de a le pătrunde și a le condiționa forma de stat, rămânând totuși într-o independență ideală de ele. Din acest punct de vedere, monarhul este numai domn, și nu servitor al poporului, funcția lui este *slujire*, oficiere și nu *slujbă*, nu funcțiune de împlegat superior, sau de primul între egale. Monarhul n'are egali. Monarhul, ca uns al lui Hristos, este intermediar între Dumnezeu și poporul său, și precum Hristos se dă celui ce crede în el, în procesul euharistic, la fel monarhul se dedică poporului pentru a-l ridica până la sine. Cu timpul monarhul va deveni din nou ierarh — oricât le-ar părea hilarianță raționaliștilor moderni această nedejde și certitudine.

Justificarea statului e monarhul ca uns al lui Dumnezeu. Fără monarh, societatea nu se consolidează în stat, rămâne o simplă viermărie umană. Un domn demagog s'ar putea înstăpâni pe ea spre mai marea glorie a libertății raționaliste și nestânjenit — activistă. Atunci se începe mersul în debandadă a societății *înapoi* și *în jos* — până când ajunge în starea în care se complac mamiferele patrupeze. Dispare ideea, acțiunea și linia ierarhiei — cele trei dimensiuni reale ale corpului social.

* * *

Când spun că monarhul este purtător al divinității, nu înțeleg că sfera monarhului se confundă cu sfera Dumnezeirii. Ar însemna să reducem sfera nemărginit de imensă a lui Dumnezeu în opera de îndumnezeire a umanității, la sfera foarte restrânsă a monarhului în opera de conducere a poporului său spre porțile împărăției dumnezeiești. Ca purtător și justificator al puterii statului, monarhul există, întrebându-l o cugetare a lui Vladimir Soloviev, nu pentru a preface viața pământească în raiu, ci pentru a o împedeca de a se transforma definitiv în iad. Ideologiile antimonarhice, chiar cele mai optimiste, realizându-se preface statul în iad. Optimistă este — pentru că purcede dintr'o imagine și un dor de bine — și ideologia comunistă, și ideologia social-revoluționară, și toate ideologiile democratice și radicale, dar ori unde s'au încarnat concret, statul acela e puhav, și în viața lui fermentează mustul morții. Monarhul deci în sfera lui de acțiune pământească conduce poporul său spre țarmurile binelui consacrat de revelația divină. El însă nu consacră binele și binele nu se descopere direct conștiinței lui — pentru această primire a revelației divine există ecumenicitatea bisericească creștină; monarh adevărat este monarhul creștin fiindcă rămâne întotdeauna în sânul bisericii creștine.

În lumina idealului creștin monarhul este un ascet, un ascet dar nu schimnic exilat în pustietate. Așceza monarhului constă în îndatorirea lui față de Dumnezeu de a se încărca, prin acțiunea voinței celei mai mari, cu virtuțile cu care a strălucit Hristos în existența Sa pământească. De a fi cel mai bun cetățean, cel mai bun soț, cel mai bun părinte, cel mai drept, cel mai luminat, cel mai perfect. Să fie un geniu. Oare nu și Platon exclamase că: geniul trebuie să domnească?

Căci dacă în umanitate nu există idealuri ambulante, prin străzi și piețe, ci domnește păcatul, monarhul tinde să dea idela și pilda concretă a desăvârșirii relative la care ajunge tot omul în procesul ascezei spirituale, dacă vreodată a încercat să i se supună. Conștiința monarhică vede și simte forța râului, — monarhul își stabilește atunci datoria față de Dumnezeu, față de sine, și față de poporul său, de a împiedeca explozia de rău și tendințele spre rău ale omului „natural“. Prin aceasta, monarhul elimină din colectivitatea peste care domnește seducția binelui care ravagează cu mâinile nevăzute ale râului. Pentru aceasta operă, monarhul este urât de făuritorii de societăți utopice, de constructiviștii sociali. Neînfricoșat, monarhul își continuă opera, chiar cu riscurile primejdioase. De acela, tronul pe care stă monarhul, se transformă de nenumărate ori într-o cruce, — unde pe o Golgotă permanentă — se crucifică persoana lui pământească.

De altfel o asceză spirituală nu este altceva decât o trecere prin Golgota și o ispășire în fața ochiului păcătos al omenirii a idealurilor de sfințenie, — idealuri spre care năzuește și pe care le plătește cu suferința, monarhul, mai scump decât toți micii prometei și cristoși neprevăzuți. Cei ce contemplativ neagă monarhul în numele unei posibile existențe sociale fără el, cloroformizează sistemul nervos al poporului, turburându-i luciditatea. Aceștia sunt amăgitorii, de care secole întregi omenirea nu s'a putut izbăvi. Cei cari efectiv, cu mușchii încordați, neagă pe monarh, în numele formelor în care li se pare că trebuie să existe statul — dar alte forme decât acele pe care le sancționează monarhul, sunt revoluționarii, de gura cărora răsună zilele noastre. Monarhul trebuie să-i elimine din societate. Undeva la periferia societății, monarhul va putea găsi un loc, unde să construiască pe banii publici, *menageria* fiarelor revoluționare.

* * *

Nimic nu confirmă, și nici un eveniment politic sau social nu face să se simtă mai cert necesitatea monarhului, ca revoluțiile sociale, care, în clipa când se dezlănțule, ating persoana și viața monarhului. După toate revoluțiile prin care a trecut Europa, statele au rămas sau au tins să rămână monarhice, fiindcă popoarele acelor state nu și-au putut ucide în ele instinctul imperativ al ierarhiei. Revoluția l'a întunecat, câte odată l-a înfundat, de multe ori l'a rătăcit, dar întotdeauna a venit momentul când a început o criză a dinamismului revoluționar: înseamnă că jos, în profunzimile sufietești ale poporului, a tresălit, s'a opintit, a răzbătut și a eșit la suprafață, pentru a se pune ca obstacol în calea tumultului revoluționar, instinctul ierarhiei, care consacră pe scaunul de domnie asupra poporului, ideea și persoana monarhului.

Dacă rezultatele revoluției ar fi ceva definitiv, ar fi absolute, nu e-ar tăgădui nimeni. Cum astăzi nu tăgăduiește nimeni legea gravitației. Dacă cuceririle revoluției franceze de la 1789 ar fi fost absolute, măcar acel *mic fapt*: judecata și condamnarea lui Ludovic al XVI,

n'ar fi existat în Franța astăzi, după o sută de ani și mai bine, o pleiadă de neomonarhiști. Că există însă minți răzvrătite împotriva lui Dumnezeu și a monarhiei, principiul monarhic nu se perimează, i se impune din însăși esența sa absolută, obligația de a rosti și a face fapte solemne. De acelea, de pildă, de a atinge cu vârful spadei degetele acelor, a căror mâni se întind să coboare de pe un cap uns — de pe capul monarhic, coroana monarhică.

G. M. IVANOV

Vilegiatură

I.

Nocturnă

*Sau stîns pe rînd luminile la geamuri
Și becurile 'n parc s'au stîns și ele.
Se 'nalță 'n schimb văzduhul pîn' la stele
Și stelele coboară printre ramuri.*

*Tot ceru-i ca un câmp de levănțică,
Pleiadele-s un pumn de licurici,
Și toate tremură, și-s mici, —
Li-e frică...*

*

*In chișcul muzicii, deșert,
Alămuri grele — uriași culbeci —
Suspină 'n vînt reminiscențe de concert,
Incolăcindu-și trupurile reci.*

*Iar talgerele plate-așteaptă, calme
(Metalice felii de lună plină),
S' aplaude, bătînd din palme,
Un iluzoriu trîl de piculină.*

*Dar nu s'aude 'n noapte, pîn' departe,
Decît un murmur dulce în spirală
De lînțișoare mici de sticlă, sparte,
De la cascada artificială.*

*Atât de-adâncă-i liniștea pe drum,
Șatâta poezie-i peste toate, —
Că n'ar putea să 'ncapă 'ntr'un album.
De cărți postale ilustrate.*

*Doar, din decorul viu de operetă
Vremelnic împietrit de-o vrajă mută,
Lipsește numai luna indiscretă
Și doi îndrăgostiți ce se sărută...*

II.

Escursie

*Ei au plecat, conduși de călăuză,
Pe munte 'n sus. Și pe cărarea 'ngustă
Ea calcă slobod, ca pe o peluză,
Cu pași săltați și sprinteni de lăcustă.*

*Subt sweaterul ușor de lână sură
Se mișcă 'n voie trupul mic de gumă.
Centura albă mijlocu-i sugrumă,
Ș'un răs acil îi flutură pe gură.*

*El — e un domn în haine de turist:
Binoclu, alpenstock, bocanci cu cuie,
Lunete mari cu sticlă albăstruie, —
Și calcă greu, și-i ostenit și trist...*

*Iar călăuza-i un cioban din sat
(A tras, în toamnă, sorți la grâncieri).
Îți duce, iarna, turma la iernat,
Și vara 'n munte pe boieri.*

*Nu-i nalt, nici scurt. E subțirel, cu plete.
Picioarele 'n opinci i-s ca de fată.
Și gura-i e viclean încondeiată,
Privirea ascuțită, de erete.*

*Sub coasta vitregă și povârnită,
Cu aspră vegetație de lană,*

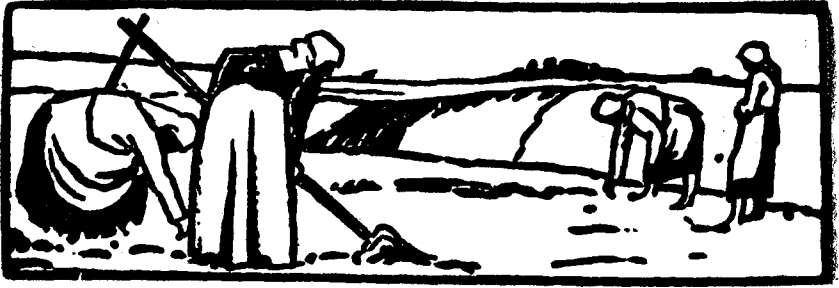
*Și șterge domnul fruntea umezită
C'o gingașă batistă de olandă, —*

*Și 'n timp ce doamna râde indiscretă
Și flueră ciobanul fără rost, —
El se oprește jos, la adăpost,
Ca să culeagă àfine 'n caschetă...*

*Priveliștea-i săracă și pleșuvă...
Se urcă doamna tot mai sus, cu călăuza.
E frig, — dar ea se simte ca 'n etuvă
Și, enervată, își descheie bluza.*

*S'apleacă-apoi spre râpă — și ezită.
Dar brusc (de frică să n'o 'nghită vidul)
Se lasă greu pe spate, amețită,
S'o prindă 'n brațele-i de criță, ghidul.*

OTILIA GAZIMIR

Importanța Vechiului Testament

— In legătură cu reforma învățământului religios —

În notițe de ziare, în articole, recunoaștem, bine scrise, ba chiar și la unele întruniri, s'a cerut suprimarea Vechiului Testament din învățământul religiei. Motivele sunt mai multe. Pe de-o parte, contradicția între rezultatele cercetărilor științifice și concepția cărților lui Moisi despre creațiune, iar pe de altă parte istoria poporului evreesc cu laturile ei întunecoase, nu prea ar fi acomodată pentru o bună educație a tinerimei. Adevăratul motiv însă e antisemitismul zilelor noastre, căruia i-se pare curios ca în școale să se predea tocmai istoria celui mai odios popor de pe suprafața pământului. Creștinismul să fie curățit așadar de toate elementele iudaice, un creștinism numai cu Hristos; dar nu și cu Moisi.

Ori-cât de rezonabilă s'ar părea această cerere, noi credem, ea nu i-se poate da curs. Creștinismul nu poate suprima Vechiul Testament din simplul motiv că nu l-a suprimat însuși întemeietorul creștinismului, Isus Hristos. Dimpotrivă, afară de partea lui ceremonială specific evreiască, l-a susținut cu toată tăria, spunând: *n'am venit să stric legea, ci să o plînesc!* Pe tânărul care îl întrebă ce să facă pentru a se mântui îl îndrumă la împlinirea legilor morale cuprinse în Vechiul Testament. Insași venirea sa în lume el o considera ca o împlinire a celor profețite în legea lui Moisi și în cărțile istorico-profetice scrise înainte de el. Multe din faptele sale au fost săvârșite „ca să se îplinească” cele ce s'au zis de cutare profet. Creștinismul e o modificare și completare a vechei religii izraelite, singura religie monoteistă a evului vechiu. Legea veche, izraelită, a fost umbra celei noi.

Vechiul Testament din punct de vedere cronologic îl împărțim în două părți principale. Partea primă e o scurtă, foarte scurtă istorie universală a omenirii dela începutul lumii și până pe la anul 2500 înainte

de era creștină. Iar partea a doua e o istorie destul de amănunțită a poporului evreesc, până la Isus Hristos.

La început se face o enarare a creațiunii în șase perioade de timp numite zile (ion), apoi, urmează crearea primei perechi de oameni, diluviul, înmulțirea din nou a oamenilor și împrăștierea lor pe întreg pământul.

Multora li-se pare nu numai copilărească, ci chiar cu totul potrivnică rezultatului cercetărilor științifice enararea creațiunii universului și a omului. Rezultatele acestor cercetări însă până în timpul de față n'au putut să răstoarne nici măcar un fragment al acestei enarări, dimpotrivă, au confirmat-o și o confirmă în întregime. Mișcarea continuă care a cauzat formarea diferitelor nebuloase (ziua primă), apoi separarea corpurilor cerești și formarea golurilor dintre ele (ziua a doua) și însfârșit, solidificarea pământului și ivirea vegetației, deși cu alte cuvinte, ni-le povestește la fel și știința. O contradicție aparentă între Vechiul Testament și știință e în ce privește ziua a patra, când, biblia ne povestește că s'a creat soarele, luna și stelele, — soarele ca să lumineze și să încălzească ziua, iar luna și stelele ca să lumineze și să încălzească noaptea. Cine nu știe însă, că sunt și astăzi planete, ca bună-oară Venus, a căror coajă noi nu o putem vedea din motivul că atmosfera lor e în înțelesul cel mai strict al cuvântului pururi înconjurată de nori nepătrunși? Așa a fost desigur și pământul în timpul solidificării, și nici nu se putea să fie alfel. Incepând cu ziua a treia biblia se ocupă numai cu planeta noastră, iar despre soare, lună și stele tratează întrucât sunt în legătură cu această planetă, de puțină importanță, dacă o considerăm față de întreg universul, dar, de extraordinară importanță pentru om. În ziua a patra, curățindu-se atmosfera pământescă, s'a ivit lumina soarelui pe-o emisferă a pământului în același timp, când pe cealaltă au licărit stelele. În ce privește ființele vii, același lucru îl spun și științele naturale, ca și biblia. S'au ivit mai întâi animalele inferioare în apă, peștii și păsările, între cari chiar și mamiferele sburătoare. Numai mai târziu s'au dezvoltat animalele de pe uscat, târâtoarele și cele cu patru picioare, ori, cu patru mâni. Iar mai în urmă de tot, omul,

Nu felul cum e descrisă creațiunea neliniștește pe adversarii bibliei, ci împrejurarea că creațiunea e atribuită ființei aceleia supreme care se numește Dumnezeu. Ei ar fi, desigur, bucuroși să se enareze această creațiune în formă pantheistă, ori cu excluderea totală a dumnezeirii. Înțelegând însă, că aceasta e o imposibilitate, recurg la mijlocul nu prea onest de-a distruge Biblia, prezentându-o ca fiind în contradicție cu rezultatele științei pure.

În ce privește istorisirea creării omului, noi ne-am arătat părerea tot în coloanele acestei reviste și anume în articolul intitulat „Darvinismul în școalele secundare“. E vorbă însă de raiul pământesc, de paradisul pierdut, locuit de primii oameni. Acesta e contestat cu toată tăria și socotit ca o simplă poveste. Cine nu știe însă că vechea tradiție a tuturor popoarelor ne spune despre o „aurea aetas“, când nu existau durerile și chinurile de mai târziu? Un singur popor nu există

pe pământ, nici chiar indienii din stepele Americii, la care să nu se fi păstrat urmele acestei tradiții. E posibil, ca o tradiție constantă și universală să se bazeze pe minciună? Nici odată!!

Într-o convorbire particulară cineva mi-a atras atențiunea asupra pedepsel ce s'a dictat celui dintâi om după săvârșirea păcatului, care ar fi de-a dreptul imorală, întrucât munca e prezentată ca pedeapsă. Tot astfel, pedeapsa dictată femeii, de-a fi supusă bărbatului. Munca nobilitează pe om, nu îl înjosește, e adevărat. În raiul pământesc însă omul n'a fost scutit de muncă. Dumnezeu l-a dat în grija omului ca să-l stăpânească și muncească. Dar munca aceasta a fost ușoară și plăcută. Sunt și astăzi părți de pământ, cari aduc roadă îmbelșugată pe lângă muncă relativ puțină. Cu atât mai vărtos au existat în timpul când pământul era virgin, în timpul neuitatei „aurea aetās”. Omul cel dintâi n'a trecut dela inactivitate la muncă, ci numai dela munca ușoară și plăcută la munca grea și istovitoare. S'au schimbat desigur, împrejurările climaterice în partea de pământ locuită de oameni. „Spini și polomidă” au răsărit în calea omului, pe cari el trebuia să le stărpească, nu cu unelte de azi, ci cu cele primitive de atunci. În ce privește starea de inferioritate a femeii față de bărbat, toți oamenii de știință sunt de acord că aceasta s'a produs pe urma schimbării împrejurărilor traiului. Pe de-o parte, omul trebuia să lupte cu greutățile existenței, iar pe de altă parte să-și crească familia. O diviziune a muncii a fost inevitabilă. Împrejurarea că femeia prin însăși natura lucrurilor a devenit păzitoarea căminului familiar, iar bărbatul vânător și căutător de hrană, a contribuit ca cea dintâi să fie supusă celui de-al doilea.

Tot în partea primă a Bibliei ni-se mai spune că primii oameni ajungeau la o vârstă mult mai înaintată ca cea de azi, și că erau mai puternici. De ce să fie aceasta o imposibilitate? Vedem doar, că și în zilele noastre numărul centenarilor s'a redus simțitor față de secolul trecut, ba chiar și față de ultimele decenii, cu toate-că numărul populației s'a întreit. Tradiția tuturor popoarelor ne spune despre oameni uriași și despre o perioadă de timp, când vârsta mijlocie a omului era de sute de ani.

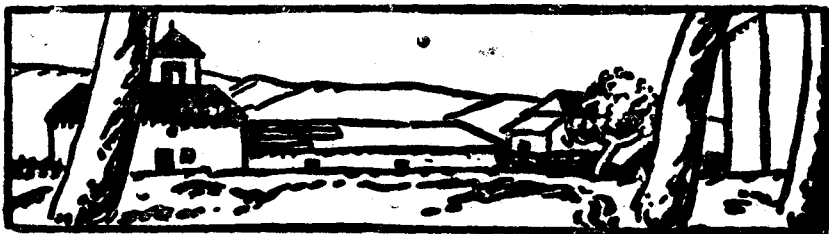
Am întâlnit oameni, cari consideră ca fiind în contradicție cu știința descrierea după Biblie a potopului. Ba se trage la îndoială că a avut vre-odată loc această teribilă catastrofă terestră. Am putea să le răspundem din nou cu tradiția tuturor popoarelor, care, cu anumite modificări în ce privește amănuntele, ne povestește aceeași dufioasă istorie a oamenilor scăpați de teribila revărsare a apelor. Cei mai mulți oameni de știință însă admit că potopul a avut loc, iar numărul acelor cari nu-l admit e neînsemnat. Dar, sunt dovezi neîndoielnice mamuși găsiți în ghețurile Siberiei despre neașteptata catastrofă care a schimbat dintr'odată fața pământului și soarta omului. Cărbunii de piatră și gazul metan, sunt probabil rămășițe ale aceluiași potop.

A fost potopul universal? Nu se poate ști. Dar a cuprins întreg pământul locuit de oameni, a scufundat continentul Atlantis, a scos la iveală pământuri noi. A îngropat o lume veche, din care a răsărit cea nouă.

După potop oamenii s'au înmulțit din nou. S'au format limbile pământului, sute și sute de limbi cari au totuși, aceeași rădăcină. S'au format diferite religii, cari de cari mai ciudate, dar toate, politeiste. Monoteismul s'a păstrat într'un cerc foarte restrâns de oameni, din cari între altele s'a format poporul evreesc în Egiptul cunoscătorilor de stele și al măsurătorilor de pământ. De-acum, Biblia se ocupă numai cu acest popor. unicul depozitar al monoteismului adevărat în evul vechiu. Istoria lui e luptă continuă cu țențințele de-a distruge acest monoteism, o luptă înverșunată cu episoade interesante. Pe timpul venirii lui Iisus, spiritualismul acestui popor a dispărut. Era un Israel degenerat, pe care Iisus n'a putut să-l mai regenereze. Dar, pe ruinele dispărutului Israel s'a ivit Israelul cel nou, alcătuit din toate popoarele lumii. Vechiul Testament prin urmare nu este o istorie a evreilor de astăzi, ci a evreilor dispăruți în vrăvurile trecutului. Dar despre aceasta, într'un articol viitor.

SEPTIMIU POPA

Necunoscuții

— Toader, ce ne facem cu fata?, zise o femeie încă frumoasă deși paloarea feței arăta o suferință lungă și mocnită.

— Știu eu?, îi răspunse dând din umeri un bărbat de-o statură urlașă. Ce-o vrea Dumnezeu, adăugă el cu glasul moale și blajin, privind cu ochii umezi spre o copilă slabă și micuță ce dormea, respirând întretăiat pe lavița lângă sobă. Să mai așteptăm... Poate s'o îndrepta... Vre-un făcut, căci altceva ce poate fi, mai spuse el.

— Blestemul mămucăi, Dumnezeu s'o, erte că tot dea'ndoaselea ne merg toate.

Cam astfel vorbeau într'o seară Toader Bozaru, cel cu chica galbenă ca spicul de grâu și ochii albaștri ca sâneala, cu nevasta lui.

Se luaseră din dragoste, se iubeau încă înainte de-a face Toader armata.

Părinții fetei, gospodarii cei mai cheaburi în sat, n'au voit s'o dea după el, fata însă a fugit la dânsul. Au făcut în scurt timp nunta și de-atunci s'au mutat aci, în bordeiul rămas dela tatăl lui Toader, în marginea satului, sub poala pădurii. Acum așteptau primăvara se termine casa mare pe care o ridicară numai din lemn, alături de bordeiu.

Catinca, rămase beteagă dela nașterea fetei. A umblat ea pe la multe femei și-au descântat-o. Ia-u stâns frigările, poate că-i făcuse de ursită vre-o fată din alt sat, degeaba. Ea însă se ferea de Toader și nu-i spuse nimic.

Toamna fusese ploioasă, așa că nutrețul pentru vite nu l-au putut strânge la timp iar porumbul s'a aprins în glugi. Au vândut boii și cele două mânzate, căci nu mai aveau cu ce trăi; ba se mai îndatoraseră și pe vară.

În ziua de Crăciun fata, care se tot văita de astă vară c'o dor ochii, începu să plângă. Pleoapele îi erau umflate ca două prune și ceva alb chiftea prin ele. I-au pus apă rece. Au oblogit-o cu albuș de ou și carne crudă, i-au suflat zahăr pisat, degeaba. Și numai ei știu cum au petrecut sărbătorile.

În urmă au adus o babă din alt sat de-au descântat-o. Au spălat-o cu apă de vie și ochii albaștri ai copilei se acoperiseră de albeață.

În ziua de Sfinții Mucenici Atanasie și Chiril, Catinca a dus o liturghie la biserică. Apoi s'au dus la un preot bătrân care i-a cettit fetei și și-a pus odăjdile pe ea. Zadarnic toate. Sărmana Catinca slăbise foarte mult. Rămăsese doar părul ei frumos ce eșea de sub tulpănu-i vechiu și ochii cari deveniseră și mai verzi, triști și visători, plini de durere și obosiți.

Toader sta toată ziua în cârciumă. Nu mai vorbea cu nimeni. Devenise posomorât și arțăgos. Pe toți îi găsea vinovați parcă de boala copilei lui. Ii era milă, î-l dorea inima și ca să uite bea.

Rămăsese cu hainele rupte și fără nici un ban. Nu se mai ducea acasă și-i venea săși facă seama. Cu cât bea mai mult, cu atât se simțea mai gol în suflet și ceva î-l îndemna să plângă. „Sărmanele“, se gândi el și porni spre casă trist și obosit. Catinca nu dormea. Sta pe lavită cinchită în capul oaselor. El a întrebat-o dacă a mâncat ceva astăzi. Ea tăcu și se uita tristă la el. De mult nu-l mai auzise pe Toader vorbind astfel și un nod i se sui în gât iar ochii i se umeziră. Fata sta învelită într'o cațaveică veche lângă soba rece. În casă era frig. Lucrurie la lumină bolnavă a lampel păreau negre și vechi...

El se uită la toate, parcă acum le vedea întâi, apoi lăsă capul în jos ca apăsât de ceva greu și două lacrimi îi șiruiră dealungul obrazilor arși. Ea se uită mereu la el numai buzele îi tremurau puțin. Într'un târziu zise cu glas stîns. „Dar tu?“ El s'a așezat lângă dânsa luându-i în mîna lui mare și aspră, mîna ei slabă și rece. Nu știa ce să facă. Parcă era legat de mîni, iar în mintea-l un gol nesfârșit. Se simțea vinovat de toată suferința ei. Se plecă și-i sărută mîna care î-l înfioră când o atinse cu buzele, apoi zise încet. „Iartă-mă!“ Ea nu-i răspunse nimic, doar îi puse mîna pe pletele lui bălae, apoi îi șterse ochii cu mîneca hainei. El se ridică. Parcă ar fi dormit până acum; visase un vis rău și acum se trezise. Până acum erau ca doi străini. Ceva îi s'a ridicat de pe ochi și văzură viața frumoasă și bună, parcă acuma se luară și înaintea lor era fericirea. Ceva puternic îl strângea de piept; îi venea să plângă; nu de durere, se simțea fericit cum nu mai fusese. Nu știa singur ce are. Parcă găsise ceva drag și scump ce pierduse de mult.

— Dumnezeu e mare, zise el și eși di. bordeiu. — Aduse câteva crengi dintr'un nuc uscat și făcu focul.

— Ar trebui să mergem la spital, zise într'un târziu Toader, dând cu cleștele în jarul care-i dogorea fața, parc'ar fi fost acolo ideea și ar fi descoperit-o.

— Da, ar fi bine, zise Catinca. Toată lumea m'a sfătuit dar eu n'am avut cui să spun?.. Și se oprî. Urmă o tăcere lungă. Fata dormea. I se auzea răsufierea scurtă și întretăiată de-un suspin. Nimeni nu mai îndrăznea să vorbească de frică să nu turbure liniștea ce părea vie în jurul lor. Toader se uita mereu în jur.

— Eram într'o manevră zise el iar încet, și tot așa unul năcăjea de ochii. Și l-au îndreptat.

— Să mergem, zise răgușit Catinca, deși se gândea cu groază la spital. Apoi ochii îi fugiră către un punct luminos dela grîndă. Era alama dela fluierul de cireș al lui Toader. Și mintea-i fugi în urmă cu vre-o câțiva ani.

— Da, da, ei sunt învățați și-or să facă bine pe fata tatei, și se uită spre copilă cu ochii umezi.

II.

În ziua de Stratenie, încă înainte de-a se lumina de ziuă porniră la târg. Nu spuseră la nimeni, căci bordeiul era cam departe de celelalte case și-apoi nu voiau să știe lumea că li-e casa singură.

Toader era îmbrăcat cu o haină veche de șiac și niște cizme cu cărâmbi tari. Înalt, sdravăm, șamanul îi era cam mic pentru el. Catinca era prost îmbrăcată: o cataveică peticită, o fustă de stambă și niște ghețe bărbătești, iar pe cap un tulpan fără culoare. Mergeau ca două mogâldețe negre pe drumul alb acoperit cu zăpadă. Toader ducea fata în brațe.

Orașul nu era departe. Până în noapte nădăjduiau să se întoarcă. Eșiră din sat. Luna încă nu asfințise și le lumina calea părând că-i urmărește. Suiră un deal; din față începu un vânt ce parcă te frigea. Toader mergea înainte și tăia drum prin zăpadă. Babe mari de nădușeală îi curgeau pe frunte; fata era grea, obosise. Într'un târziu se luminează bine de ziuă. Ii spuse femeii să treacă ea înainte. Vântul creștea din ce în ce, iar zăpada aspi le scârția sub picioare. Erau acoperiți de promoroacă. Soarele nu se arată. Câțiva nori plumburii ațelergau pe sus. Satul dispăruse de mult în urma lor. Or să se odihnească puțin. Fata nu putea merge mult îi era frig la picioare, căci era încălțată numai cu ciorapii. Vor ajunge înainte de amiază, se vor duce la spital și până în noapte sunt acasă cu fata sănătoasă.

— E rău că n'avem nici un sat în drum, zise Toader după o lungă bucată de drum. Catinca nu mai zicea nimic. Se gândea la ceva vag și se uita mirată spre Toader, care ca beat mergea înaintea ei cu fata strânsă la piept. Intrară în pădure. Vântul parcă mai contenise dar hula grozav pe deasupra lor, iar valuri de zăpadă isbeau furioase în trun hiurle înghețate. Trebuie să ajungem, se gândi el. De câte ori nu făcuse el drumul ăsta. Ori să tragă la un han și mâine dimineață se vor duce la spital. Rău făcuse că n'au spus la vre-un vecin să ia seama de casă, cine știe ce se poate întâmpla? Drumul era foarte greu și el se silea acum să nu înopteze. Fata începu a plânge. Lui parcă-i fu cludă, și istovit i-o dă Catincăi iar el porni înainte.

Crengile goale se clătinau amorțite în bătaia vântului... Soarele își arată de câteva ori fața-i bolnavă... Era aproape seară și li-se făcuse foame... El mergea înainte și-și iuțea pașii gândindu-se, pe când femeia cu fata înota prin zăpadă. De n'ar da peste ei niște dihanii se gândea el. Și deodată se opri ultase de femeie și privi cu oarecare

teamă înapoi. Catinca era mult în urmă. O privi și-i fu milă. Un cârd de corbi trecu pe deasupra lor, ca un val bătut de furtună. Se întoarse și luă fata, apoi o porni iar prin zăpadă înainte. Un gând grozav îl chinuia: ce-ar fi să scape de fata asta, care le era o povară?! Ce are să ajungă ea dacă nu se îndreaptă și rămâne oarbă? Și gândurile se depănau repezi. Le era frig tare la mâini. Fata mersese pe jos și i se udase picioarele... Dar Toader acum alerga. Nu trebuie să-i apuce noaptea în pădure. Eșiră. Vântul sufla grozav, viscoalea de nu te puteai uita înainte, Orașul se vedea departe în întuneric, ici colo câte o lumină. Ajunseră la șosea. Câteva sănii trecură pe lângă ei ca o nădejde pe lângă un nenorocit. Era târziu. Dincolo pe o coastă de deal începea orașul ca o pată neagră cu lumini ce tremurau în întuneric. Vântul urla furios iar viscolul nu mai contenea. Nu mai simțeau nimic, n'aveau de cât un gând s'ajungă, și ajunseră... Ici colo câte o casă, parcă aruncată la întâmplare de o putere nebună se vedeau îngropate în albul zăpezii, privind mirate prin ferestrele de sub streșenele joase. Nici un om nu se vedea. Toate parcă fugiră în adăpost de viscolul care urla furios prin sărmele de telefon. Au mers mult drept înainte până aproape de centru, prin stradele mici și întortochiate. Nu mai puteau. Zidurile se ridicau înalte și posomorâte înaintea lor, trimițându-le din când în când câte un val de zăpadă. Erau ca niște naufragiați cari găsiră țărnul. Bucuria îl făcuse pe Toader să uite ce aveau de făcut, nu se mai gândea decât c'au ajuns, iar Catinca mergea aproape fără cunoștință în urma lui. De-odată el se întoarce. Femea căzuse jos gemând. Fata începu a plânge. Le era frig grozav. Unde se se ducă? Nimeni! Pustiu. Hanul, îi veni în minte lui Toader, Se uită prost în jur, nu cunoștea locul. Să întrebe pe cineva, are să găsească el, doar e în oraș, între oameni. Catinca gemea slab tremura iar copilă plângea. — Stați aici zise el, mă duc să caut un han, trebuie să găsec, doar n'o să rămânem în mijlocul durmului...

O ridică pe Catinca și-o duse lângă un zid mai la adăpost apoi duse și fata, desbracă sumanul și le învăli zicând:

— Stați puțin, vin îndată. Apoi plecă repede în susul străzii. Nu se putea gândi la nimic sigur uitase, de spital. Trebuia un han. Iși adnse aminte că bordeiul e singur și asta nu o putea alunga din gând Dacă cineva ar veni să-i puie foc?!

La întâmplare coti prin câteva străzi, apoi ajunse într'o piață. De partea cealaltă se vedea lumină și s'auzea un zgomot surd prin vântul viscolului. Era un han. Intră, mai muți drumeți stau pe la mese. Era cald și fum... Bău un rachiu, apoi eși în fugă. O luă drept înainte. Ajunse la o răspântie și apucă la întâmplare spre stânga. I-se părea cunoscută strada și-și amintea că pe-acolo venise. Vântul însă î-l bătea tot în față. Orașul părea mort. Stradele deveneau din ce în ce mai înguste și mai încurcate. Eșea din una și da în alta și el alerga mereu, iar la fiecare colț i-se părea că vede peretele sub care îl lăsase pe ai lui...

De-odată se oprl. Mersese prea mult. Era afară din oraș. Ce căuta el acolo? Repede se întoarse. Pieptul parcă-i era strâns de ceva

tare și-o luă la fugă. Haina i-se deschise iar zăpada i se așeza pe piept. Vântul i-l înăbușea, el însă nu simțea nimic ci alerga mereu. — Întâlni niste oameni tremurând și plini de zăpadă, cari se duceau grăbiți undeva. El voi să-i întrebe, se uită la ei mirat, apoi fugi. Un gând îi chinuia ca o lovitură în ceafă. Oare ce s'a întâmplat cu ai lui? Și-apoi alte gânduri i-l năpădiră, rezezi și întretăiate. Alerga găfâind drept înainte. Zăpada topită îi înghețase pe față și piept. Nu mai știa nici ce face și unde se duce. Trecuse de mai multe ori prin aceleași locuri cari acum îi deveneau din ce în ce mai cunoscute și numai câteodată parcă se trezea. Apoi o lua iar la fugă. Ajunse iar în piață. Totul era stins.

Dar poate ele singure s'ar fi dus la han, văzându-l că numai vine, își zise el. Și se întoarse tocmai când apucase pe calea cea bună. „Da, nici nu se putea altfel, gândea el, cum să stea el atâta locului, ar fi înghețat de frig. Acum sunt la căldură și sunt îngrijate că nu mai vine. Și iuți pasul. La han i-se răspunse că nu venise nimeni. Ameți. I-l așteaptă și el a rătăcit. Un gemăt îi scăpă, apoi porni iar în valul de vânt cu zăpada care voia să-l îngroape. Trecuse multă vreme. Când deodată de partea cealaltă, i-se păru că zărește o mogâldeață lângă un perete.

— Catinca, strigă el cu glasul amorțit și se îndreptă repede spre ele. Trebuie să fi înghețat. Un val de vânt îl izbi în față, plecă puțin capul, însă deodată i se făcu roș înaintea ochilor, parcă fulgeră, auzi un dangăt de clopot dogit și se prăbuși la pământ.

Într'un târziu se trezi. îi era cald. Zăpada parcă-l frigea pe față și piept, iar prin corp simțea o moleșală dulce. Vântul cânta deasupra lui o melodie dulce, îi părea o mulțime de glasuri cunoscute și dragi. Și lui îi era așa de bine. Parcă era copil mic, ședea în poala mamei și mama îl legăna cântându-i; era cald în casă iar afară vântul bătea trist în ferestre. Apoi se făcuse mare. Se luase cu Catinca. Era vară și cald. Își vor face o casă frumoasă cum nu mai e în sat, iar copila lor o vor da să învețe carte. îi veni somn. Numai simți nimic și adormi.

A doaua zi trecătorii găsiră lângă un zid o femeie încă tânără și o copilă, înghețate, sub un suman bărbătesc.

Nu departe de ele, un bărbat înalt, bălan, voinic, plin de sânge pe frunte. Vântul îi descoperise picioarele....

— A fost beat, zise un polițist. S'a lovit de felinar, n'are nici căciulă. Și i-au îngropat primăria la un loc, neștiind nimeni cine-s și și ce legătură au acești trei străini necunoscuți.

C. A. RUSEA

Aspecte parlamentare

Deputatul interjecționist

Printre curiozitățile pe care ni le-a aruncat la mal volbura democrației, se găsește și acest tip nou. Animal de galerie, cu ochii uscați de întunericul anonim în care a trăit, furat, pentru o clipă, de vârtejul întâmplărilor și trântit fără voce în arena vieții noastre politice, se contractă și țipă strident, întocmai ca o cârtiță aruncată în lumina orbitoare a zilei. Conturul lui s'a desenat perfect. În viața cotidiană, la întrunirile publice, în parlament, după o ușe, după un stâlp, după un pupitru, el țipă și aplaudă. Degeaba se rotesc în prejur priviri nedumerite, degeaba se ridică legitime proteste, pentru că el, produs hibrid al anormalului, în deplin acord cu logica sa, va provoca asonanța ca o necesitate de existență. După speteaza scaunului, sau după capacul pupitrului, își va marfoi între gingii calomnia și sberățul.

În zadar îi va șopti cineva un sfat la ureche, în zadar îi va trage cineva de pulpana hainei, în zadar îi va aplica călduros două palme pe obraji congestionați de strigăt, pentru că el nu va ceda. Acolo, la spatele bine hrănit al unui parlamentar mustăcios, sau lângă jacheta cu miros de benzină a unui simbol decolorat și-a instalat, democratic și ofensator, conovațul.

Acolo dă din picioare, acolo sblară, acolo scuipă, acolo injură, pe locul unde ieri într'o linie de solemnă răspundere își cerceta conștiința Titu Maiorescu, sau vibra sufletul cald, sonor și elegant a lui Take Ionescu.

Ce retrospecțiuni poate să albă acest produs al volburii, ce pietate și ce frământări interioare poate simți el în fața trecutului sau viitorului, în fața gândirii și'n fața onestității când în sufletul lui afon, păstrează încă o piesă nemărturisită din dosarul unei Curți Marțiale, stigmatul unei profesii dubioase sau eroziunile unei maladii ereditare.

Nimic surprinzător în vârtejul care răscolește adâncurile apei, și nimic surprinzător în viața noastră politică de după războiu. Pu-

tregaiul e apariția inevitabilă a fundurilor răscolite. Fluxul cel mare al revindicărilor democratice, în mișcarea lui amplă și impunătoare, a deplasat raporturile și a deranjat ierarchia.

Prin crăpăturile încă neastupate și ferestrele încă nezăbreluite, s'a strecurat în arenă această viețate, acest borfaș intelectual cu fruntea îngustă și cu obrazul insolent.

La parlament profilul lui apare în fiecare ședință. Cu urechile roșii, cu buzele cărnoase și epileptice, cu nasul mongolic și degetele lombroziane, cu maxilare puternice de gourmand, cu ceafa aprinsă de-o băutură tare, îl vezi cum se svârcolește, cum strigă, cum bolborosește, cum se agită, cu câteva replici stereotipe, câteva propoziții împrumutate, câteva gânduri gărgave. E singurul bagaj cerebral pe care-l rulează la infinit, justificând în același timp și plămânii și rezistența trahee.

În ritmul normal al vieții, prezanța acestui hârșcăit intolerabil, a provocat o explicabilă consternare. Organismul însă în sănătatea lui, pare a pregăti un proces lent de eliminare.

Indiferența generală îl izolează tot mai mult, cadă în straturi groase în prejur, lipsindu-l în fiecare clipă de orice satisfacție. Aceleași cuvinte nearticulate, aceiași ochi bulbucați și roșii, aceleași vine dilatate, aceiași pulverizare de calomni și salivă, a început să nu mai supere pe nimeni.

În stratificația actuală, când valorile își pipăie cu insistență pupitrul lor, când borfașul, indiferent de ce categorie, este invitat energic la circumscipție, deputatul interjecționist, anemiât de indiferența publică, pedepsit de propria lui golciune, cu o urmă de melancolie în ochi, presimte că, în curând se va întoarce, în marea imensă a anonimilor, de unde a plecat grăbit acum opt ani.

D. CIUREZU.

Sigismund Mórícz în Ardeal

Să ne închipuim că Octavian Goga, Mihail Sadoveanu, sau alt mare scriitor român, s'ar hotărî să viziteze Budapesta, orașele Alföld-ului maghiar și, se zicem, satele românești rămase dincolo de actuala frontieră.

S'ar găsi, de sigur, între unguri, ziaristi, scriitori, și oameni de cultură și bun simț cari, dându-și seama de importanța vizitei reprezentanților geniului românesc, ar face tot posibilul, ca oaspeții să se simtă cât mai bine în țara ungurească și să-și petrească timpul într'un mod cât mai suportabil.

Firește, s'ar găsi și patrioți bucuroși că au prilej de-a încrimina și de-a face nișcă zarvă. Savanți de suburbie s'ar repezi cu neșaf la rafturile bibliotecilor, pentru a descoperi în opera ziaristică sau literară a oaspeților români un capitol, o propozițiune, sau un cuvințel măcar, de jignire la adresa poporului maghiar.

Și, scandalul ar fi gata. Agili patrioți s'ar grăbi „salveze” patria maghiară, scriitorii români ar fi hulduiți și purtați în alaiu, cu batjocură și cei cari au pus la cale isprava, ar fi plini de mulțumirea sufletească a omului care și-a făcut datoria întreagă, față de țara lor...

Cu prilejul vizitei în Ardeal a d-lui Sigismund Mórícz, marele prozator ungar, era firesc să se găsească și între noi câțiva... neobosiți cercetători ai literaturii maghiare — după cum vedem, sunt și de aceștia — afirmând, că acum 20, 15, sau 10 ani, scriitorul ungar s'ar fi exprimat într'un mod necorespunzător pentru vremile de astăzi, despre națiunea românească.

Afirmatiunea este absolut falsă. Dl Mórícz, a cărui literatură o cunoaștem destul de bine, nu s'a pronunțat niciodată împotriva națiunii românești.

În romanele sale istorice și din viața nemeșilor unguri, figurează însă, nu odată, dialoguri în care unii sau alții dintre personajile romanului au cuvinte grele la adresa spinarilor valahi...

Dar ce dovedesc aceste părți ale operii lui Mórícz? Că autorul a zugrăvit viața reală. Este aceasta o crimă? Să fi pus cuvinte de laudă la adresa noastră în gura nobilimei maghiare? Să fi falsificat

istoria și realitățile cunoscute de toată lumea? Dar, pentru ce această minciună?

Oare, dacă dl Rebreanu de pildă, ar fi scris despre aceeași epocă, ar fi înfățișat pe cei ce au ucis pe Horia, proslăvindu-ne?

În afară de crime de-a nu fi falsificat istoria, dl Móricz mai are în fața ultrapatrioților noștri vina de neiertat de-a nu fi jubilat în momentul când s'a împlinit dreptatea istorică a alpirii Ardealului la patria mamă. Mai mult chiar. Dl Móricz — suntem siguri — a suferit în urma „ciuntirea patriei milenare maghiare” și a vărsat lacrimi amare și simțite. Căci, el este ungar neaoș, cu toate prejudecățile și aspirațiunile rasei, al cărei reprezentat genial este.

Aceasta fiind situația, se impune în mod serios întrebarea: Care să fie atitudinea noastră față de un asemenea scriitor?

Aici, să ni se dea voie, să facem o mică și intimă paranteză.

Întrebăm: Dacă ar trăi Alexandru Petőfi, marele poet liric al Ungariei și ne-a vizita țara, Păm huldii noi oare? Căci, precum se știe, acest ungar înflăcărat cu sânge slav în vine, deși a fost caracterizat cu înclinațiuni de internațională umanitate, n'a avut decât aprecieri urâte la adresa celor cari au luptat contra armatei lui Kossuth și Bem. Ba, a fost chiar combatant în armata potrivnică lui Avram Iancu.

Același lucru, cu romancierul Mauriciu Jókai. La dorință, furnizăm un volum întreg de citate „antiromânești” din vasta lui operă. Dar ar putea spune cineva că acest blând povestitor ar fi fost un antiromân, atunci când bine știm că „antiromânismul” lui a aparținut exclusiv epocii respective?

Un exemplu și mai lămuritor este cazul poetului Andrei Ady. Toate lumea consideră — cu drept cuvânt — pe acest „vates” ca cel mai tipic reprezentant ungar al înfrățirii româno-maghiare. S'a expus de nenumărate ori pentru minoritățile vechii Ungarii și, am putea spune, a avut de suferit din partea oficialității șoviniste maghiare în urma filo-românismului său declarat și fățis. Ei bine, eu n'am citit nicăiri insulte mal pătimate la adresa românismului dornic de-ași scutura lanțurile de robie ungurească, decât tocmai în opera acestui Andrei Ady și, între altele îmi a încă amintit de-o fulminantă scrisoare deschisă a sa publicată în ziarul budapestan „Világ”, în care el a declarat de rupte pentru totdeauna legăturile sale de prietenie cu dl Octavian Goga. Motivul? Este firesc. În 1914, 1915 și 1916, poetul român îndrăznise să agite în vechiul regat pentru intrarea în acțiune a armatei române, mânat de porunca idealului recuceririi Ardealului.

Ce-a făcut d. Goga? A jurat răsbunare? Nu. Inima d-sale largă și cuprinzătoare a înțeles durerea și mânia maghiară a prietenului său și, după înapățuirea idealului nostru național, a pus pe mormântul poetului mort așa de tânăr și în împrejurări atât de tragice, florile curate ale prieteniei și uitării pasiunilor lumești...

Cunoscând aceste amănunte, cine ar avea, totuși, curajul să afirme că Ady — cu toate isbucnirile lui trecătoare de ură și pasiune, — n'ar fi fost cel mai mare filo-român maghiar? Avem doar strălucitoare dovezi pentru aceasta. Cine a fost altul decât nu Ady, care pe vremea

când Tisza și șovinismul maghiar ne biciuiau, a îndrăsnit să scrie: „Crede-mă, iubesc poporul tău, românesc, sentimental și minunat. Îl iubesc ca și pe al meu“ („*Scrisoare lui Goga*“, apărută în 1913 în „*Világ*“.) Tot el a fost primul poet ungar care a cutezat să spună: „Iancu... un tribun strălucit, cu inima caldă și nobilă...”

Și acum, nițică sinceritate. Să ne întrebăm, dacă scriitorii noștri Alexandri, Eminescu, Coșbuc, Goga, Iosif, Rebreanu etc., au înfățișat sau nu pe unguri în colori obiective în opera lor? Evident că nu. Pentru ce? Foarte simplu. Am fost un popor subjugat care avea nevoie de-o literatură ofensivă, de instigație chiar, față de cei ce țineau în asuprire atâtea milioane de români dornici să se scape de jug.

Tot astfel, maghiarii aveau nevoie în literatura lor de elemente de ură față de cei ce primejdulau integritatea patriei Sfântului Ștefan.

Literaturile române și maghiare, corespunzând unor anume stări de spirit, s'au pus deci, ambele, în slujba aceluiași necesități naționale, căci literatura este totdeauna și oglinditoarea aspirațiilor și îngrijorărilor de rasă.

Astăzi vremurile sunt schimbate. Realizându-se idealul nostru național, și nefiind elementul românesc în minoritate în Ardeal, după cum erau ungurii în propria lor țară, nu mai avem nevoie de literatură de ură nici contra minorităților de baștină dela noi, nici contra națiunilor vecine. Aceste națiuni nu pot face nici o comparație între iredentismul nostru de pe vremuri — just și firesc — și iredentismele de azi îndreptate împotriva noastră. O singură privire asupra hărții etnografice a Ardealului, Bucovinei sau Basarabiei ne dovedește, că o astfel de comparație ar fi o glumă de prost gust...

Aceasta fiind situația, ne putem îngădul — credem — revizuirea largă și generoasă a celui mai tare, a unor concepții greșite din trecut, când aveam nevoie de ură ca de pâinea de toate zilele și trăiam par'că într'o permanentă stare de război.

* * *

D. Sigismund Móricz, marele romancier ungar și meșterul zugrăvitor al vieții dela țară ungurești, — este însuși moșier — a venit la noi în mână cu ramură de maslin.

D. Móricz nu este un renegat. Și nici n'a venit în România fluturând steagul unguresc al renunțării solemne la Ardeal. Cu toate acestea, pe noi — cari ne ocupam nu de eri și alaltăeri cu relațiile româno-maghiare, — ne bucură mult vizita dlui Móricz.

Ne bucură fiindcă un fiu genial și onorabil a Ungariei a venit în România mare, să cunoască la fața locului, vieța de la țara din Ardeal.

Ne bucură, fiindcă un om de bună credință va face cunoștință cu țaranul român pe care până acum, nu l'a cunoscut.

Ne bucură, fiindcă sufletul de mare artist al dlui Móricz va duce acasă în țara sa ceva din amintirea lucrurilor văzute la noi, iar noi bine știm, că scrisul d-sale măestru și veșnic actual cât timp va

trăi poporul maghiar, — pătrunde mai adânc în sufletele miilor cititori unguri, decât paragrafele oricărui... pact de alianță comercială româno-maghiară.

Iată pentru ce, noi salutăm cu simpatie prezența d-lui Sigismund Móricz în Ardeal. O salutăm, deși ne dăm seama că oricât de bune ar fi impresiile d-sale la noi, întors în Ungaria, nu va purta steagul tricolor românesc de-alungul străzilor Budapestei. Dar știm că d. Móricz este un om cinstit și cavalerismul d-sale nu-i va îngădui să-și bată joc în Ungaria de propriile cuvinte de înfrățire cu care a pășit pe pământul țării noastre, rostite fără nici o constrângere.

Aceasta este o deplină garanție pentru noi.

Am dori să facă cunoștință cu cercurile literare românești, să i se dea posibilitatea — cerută de d-sa — de a cunoaște întreaga țară, pentru ca sufletul d-sale să se umple de splendorile bogățiilor materiale și sufletești ale tinerei Români.

Cu „dușmani“ ca d. Sigismund Móricz ne vom înțelege noi dacă nu astăzi, mai târziu. Dar, ferește-ne Doamne, de „prieteni“.

Ferește-ne de „prieteni“ disprețuiți de întreaga suflare ungurească, de lichelele bugetivore ce se împulzesc — nechemați de nimeni — să mijlocească înfrățirea româno-maghiară, de renegații lipsiți de rușine, dar îmbogățiți și puternici.

Ne întoarcem cu scârbă privirea dela acești prieteni falși și interesați, odihnind-o pe interesanta figură turanică — masivă și liniștitoare — a ungurului neaș, cinstit, sincer și incapabil de fațarnicie și artificii, care este romancierul Sigismund Móricz, — *Móricz Zsigmond úr* — oaspele binevenit al țării românești.

CORNELIU I. CODARCEA

Cronica externă

Seziunea de Decembrie a Societății Națiunilor

După sesiunea deschisă la 8 Septembrie, când a avut loc primirea solemnă, cu drepturi egale, a Germaniei, sesiunea de altfel destul de scurtă, deschisă săptămâna aceasta la Geneva, este cea dintâi conferință a Societății Națiunilor în care Germania hotărăște, alături și în unire cu ceilalți membrii, despre soarta ei și aceia a păcel mondiale.

Seziunea din Septembrie a avut, este drept să o recunoaștem, vibrațiuni care nu au excelat tocmai prin sunete pacifice și liniștitoare. Dacă discursul impregnat de umanitarism creștinesc al dlui Aristide Briand, ministrul de externe al Franței, a stârnit multe și vii nemulțumiri în patria sa, decepționată de tonul tocmai prea creștinesc, și prea puțin francez al reprezentantului său, — cuvântarea rostită de d. Luther la banchetul coloniei germane din Elveția, care l-a fost oferit după închiderea stagiunii din Septembrie, — a nemulțumit, datorită tonului căruia i se găsea o oarecare aroganță nejustificată, — pe toată lumea.

De atunci încolo însă, grație schimbului asiduu de vederi dintre reprezentanții marilor puteri europene, atmosfera de înțelegere între foștii inamici, a făcut progrese. Întâlniri dese au avut loc dela prima întâlnire dela Thoiry, între dnii Briand și Streseman, Sir Chamberlain a avut dese schimburi de vederi cu unul și cu ceilalți, și astfel putem constata că întrunirea care a avut loc între reprezentanții acestor mari puteri cu prilejul deschiderii celei de-a 16-a sesiune a S. N. s'a făcut într'o atmosferă de pozitivă concilianță și de autentică bună credință.

Ar fi fost însă pueril de a ne făuri iluziunea că numai datorită

acestei atmosfere s'ar fi putut înfăptui și pacea și siguranța lumii, atât de dorite.

Sunt încă multe piedici în calea acestei realizări, piedici de ordin politic, economic și tehnic care nu se pot înlătura prin simpla bunăvoință a participanților, piedici care vor fi însă totuși înlăturate cu timpul.

Cele două mari probleme la ordinea zilei ale sesiunii de Decembrie au fost: problema dezarmării și aceea a controlului militar.

Problema dezarmării, care a făcut până acuma, obiectul a trei conferințe internaționale (exceptând pe acela de la Washington, care nu s'a ocupat decât de dezarmarea navală) a fost discutată pentru prima oară în anul 1923, când s'a încheiat și așa zisul *Tratat de asistență mutuală*, semnat de 18 puteri. Cu toată această înțelegere nu s'a putut stabili un acord definitiv și unanim, astfel că rezultatul conferinței a fost nul.

În anul 1924, s'a semnat la Geneva, protocolul care îi poartă numele, era primul pas pozitiv spre o reală pacificare și deschidea eventualități de realizare studierii problemei dezarmării, din nefericire nici acest acord nu poate duce la vre-un rezultat din cauza schimbărilor renimului din Anglia. Astfel ajungem la conferința din 1925, care ne-a dat *pactul de la Locarno*, care realizează cu adevărat un pas hotărâtor spre împăcare, prin intrarea Germaniei în S. N. și prin admiterea ei pe picior de perfectă egalitate de către foștii ei adversari.

Problema dezarmării însăși, este drept, nici nu a putut fi cercetată în cadrul actualei sesiuni; principiile ei au fost însă stabilite, și aceste principii au fost supuse studiului delegațiilor statelor participante, care vor avea să se pronunțe asupra lor în termen de o lună. De altfel chestiunea nici nu ar fi putut fi rezolvită cu ușurință; de oarece membrii S. N. nici nu au căzut încă de acord asupra zonei, caracterul și tehnicii reducerii armamentului, dat fiind că nu există încă o perfectă înțelegere asupra felului de armamente și asupra modalităților reducerii lor. Va trebui mai întâi să se cadă de acord asupra felului armamentului ce va trebui redus mai întâi, dat fiindcă el este de trei feluri: armament din timp de pace; forțele care se pregătesc în vederea războiului și în sfârșit, forțele adunate cu concursul întregii națiuni. Dat fiind că armamentul statelor învinse este fixat prin tratatele de pace, este clar că ele — și Germania în primul rând — vor subscrie cu amândouă mâinile la limitarea sau chiar, desființarea totală a celor dintâi, adică a celui din timp de pace; cât privește celelalte două feluri de armamente, este iarăși clar că, la rândul lor aliații, vor căuta să impună punctul lor de vedere Germaniei și fostelor tovarășe.

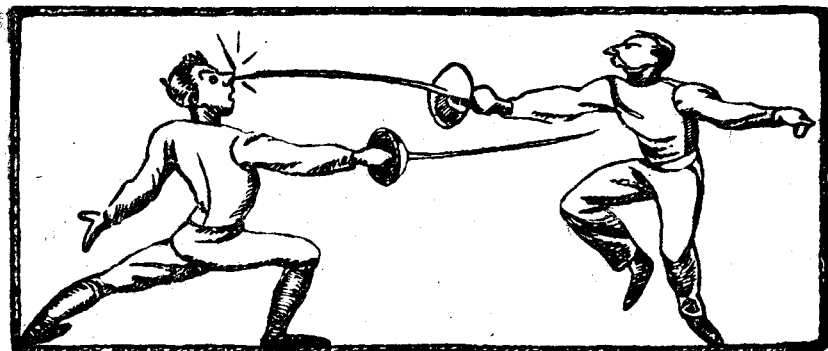
Datorită acestor împrejurări, problema dezarmării a fost studiată în sesiunea actuală numai sub două aspecte precise. Și anume, din punct de vedere al *organizării asistenței financiare în favoarea statului victimă a unei agresiuni* și în al doilea rând, sub raportul *măsurilor preventive care vor trebui a fi luate de S. N. pentru a împiedeca războiul*.

Prima chestiune studiată a însemnat un succes pentru țara noastră, datorită intervenției reprezentantului României, d. N. Titulescu, în urma căreia propunerea dsale ca chestiunea asistenței financiare în favoarea statului atacat, să fie generalizată și *socotită de asistență financiară cu caracter general în conformitate cu dispozițiunile pactului*. Propunerea dlui N. Titulescu a fost — după cum am spus — acceptată de Consiliul Ligei care a dispus ca Comisiunea financiară să procedă la *elaborarea unui plan de asistență financiară mutuală, cu caracter general*. Scopul ce'l urmărește acest plan, va fi acela de a asigura statului atacat toate facilitățile plasării unui împrumut internațional, sub auspiciile S. N., în vederea apărării sale. Este bine să ne amintim că președintele Comisiunii financiare nu este altul decât d. N. Titulescu reprezentantul nostru.

Tot în problema aceasta s'a hotărât ca liniile fundamentale ale unei convențiuni internaționale asupra dezarmării, să fie elaborate de o comisiune pregătitoare care va avea să se întrunească la 21 Martie, — și că această convențiune va fi supusă apoi spre aprobare guvernelor care vor participa la conferința pentru dezarmare care se va întruni, pare-se, odată cu viitoarea sesiune a Societății Națiunilor.

Față de rezultatele acestea pe care le putem încresta din activitatea sesiunii actuale a S. N., — putem conchide că deși tot nerezoluită, ideia păcii face cont'nuu progrese, cari deși sunt lente și mergând uneori pe drumuri întortochiate, vor duce totuși la atingerea țelului pe care, se pare, că'l dorește acuma în mod sincer întreaga omenire: pacificarea ei.

J. PALEOLOGU

GAZETA RIMATĂ

Criterion^{*)}

(Fabulă)

Lui Alexandru Hodoș

*Trecut-a peste dobitoace
Războiul cu măceluri crunte
Și de la broasca din băltoace
Până la pajura din munte.*

*S'au fost luptat cumplit eroii
Pierind cei buni (și mici și mari),
Că teferi au scăpat doar boii
Și-o bună parte din măgari.*

*De pace cum veni poruncă
Privighetoarea din stejar
Anunță c'o să-și dee iar
Concertul „la Mircești în luncă“.*

*Măgarii toți au protestat
Zicând: mai cântă 'n colivie!*

*) Cetitorul e rugat să nu caute în această fabulă nici o aluzie la reprezentarea „Glafirei“ pe scena Teatrului Național din București.

*Acuma e democrație
Noi n'avem dreptul la cântat?*

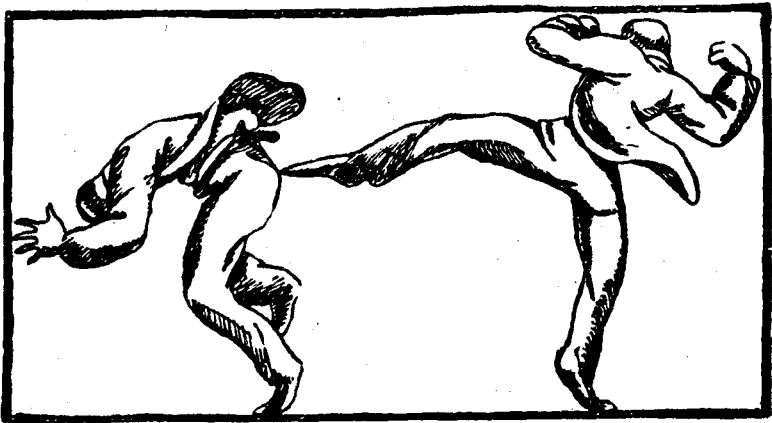
*Deci, un măgar în acea seară
Cântă cu-atât talent și grații
Că-l ovaționau conștrații;
Iar boii lung aplaudară.*

*Atuncea leul s'a gândit
Pe când sărbătorea eroul
Că-i lucru tare nimerit
Să isgonească filomela.*

Concluzie

**Fânul cel mai bun e-acela
Pe care îl mănâncă boul.**

AL. O. TEODOREANU

INSEMNĂRI

Perpetuitate. Cu nițică subtilitate de gândire nu e greu să înțelegi că există o mică, aparent imperceptibilă deosebire între noțiunea perpetuitate și continuitate. În limitele acestei deosebiri între două noțiuni care par a se confunda, cineva ar putea plasa o întreagă doctrină, privind viața socială, sau cea politică sau culturală, sau în sfârșit evenimente din, cele petrecute, ce se petrec, sau se pot petrece. Dar d. N. Iorga vără în spațiul deosebiri dintre amintirile mai sus noțiuni, o aluzie, care la rândul ei descoperă un gând intim, o dorință, o simpatie și poate chiar o nădejde politică a marelui nostru învățat. Să vedem dacă mulți sau câți din cetitorii noștrii pot să pipăie, precis, buba gândului dlui N. Iorga, învăluită în țesătura fină al unei aluzii. În „Neamul Românesc” ultimul număr, d. N. Iorga scrie sub titlul „perpetuitate” următoarele:

„Acum trei sferturi de veac, tribunalul lui Ludovic Filip, rege al Franței, osândia la închisoare fără

capăt, „à perpétuité”, pe Ludovic-Napoleon Bonaparte, fiu de rege și nepot de împărat, care încercase a-și face valabile pe o cale ilegală — cea ce e, oricând, condamnatibil — drepturile sale la stăpânirea Franței.

La auzul sentinței, tinărul prinț a avut o singură observație de rost: „Perpetuitate? Cât ține perpetuitatea în Franța?”

Peste câțiva ani, el era împărat și, oricum i s’ar fi sfârșit domnia, ea a dat țării belșug și glorie.

Nu e bine să se rostească niciodată în tragediile omenesci de a căror durere e plină istoria, sentințe vremisibile. Lângă noi și de-asupra noastră e cineva pe care-l uităm și care se joacă fără trudă cu cea ce ni se pare nouă mai asigurat și mai definitiv, timpul.

Pentru a preciza ce înseamnă acest mare Neașteptat, *trebuie să ne gândim că tot ce există între oameni e determinat nu de ce-au fost ei, ci de ceea ce sunt.* Iar bietul suflet omenesc, mână

de interese, chinuit de patime, supus pocăințelor, e într'o veșnică schimbare.

Un singur lucru nu trebuie pierdut din vedere în calculele noastre pe care cu mândria soartei noastre efemere le credem atât de fără greș: interesul marilor comunități cărora li aparținem: țara, nația.

Iar restul — lucruri care se schimbă, lăsând un ecou de dureroasă ironie în urma prăbușirii lor*.

Nu e posibil ca cineva să nu înțeleagă la ce, sau dacă vrei, la cine face aluzie d. Nicolae Iorga.

Dar mai interesantă e pentru cugetarea, fără speranțe politice, și fără reminiscențe sentimentale, reflexiunile ce se pot face asupra concepției dlui N. Iorga cuprinsă în rândurile subliniate de noi în articolul dsale. Noi spunem dinpotrivă: tot ce există între oameni e determinat *tocmai de ce au fost ei* și nu de ceea ce sunt, pe simplul motiv cu oamenii nu sunt niciodată altceva decât ce au fost — în continuitatea vieții lor individuale, de familie, de trib, de neam, apoi — de ereditate, de atavism și de alte manifestări ale faptului spiritual al continuității.

Nu ne lăsăm în provocări de discuții savante, dar cetitorii ar putea, dacă le face plăcere, să cugete asupra continuității, care e axa vieții spirituale și istorice a omului și a colectivității — țara, nația — și asupra perpetuității, care o stare de rămânere pe loc a unui lucru oare care în viață, bun sau rău.

Și să raporteze aceste două noțiuni la ceea ce ascunde d. N. Iorga sub țesătura aluziei dsale.

„Duplicitatea” dlui Oct. Goga. „Viitorul” se dedă de câțeva vreme unui sport în salturile mortale ale căruia își poate frânge gâtul, mai ales că acum în urmă a întreprins trecerea peste prăpăstia prostiei pe frânghia

calomniei. Iată prăpăstia prostiei și frânghia calomniei a „Viitorului”:

„Sunt mulți acei cari, ascultând pe d. Goga, când infiera dela tribuna Camerei, politica de provocare a conducătorilor minoritari din Bucovina, aveau convingerea că d-sa este un sincer apărător al intereselor naționale. Se putea aduce chiar dlui Goga acuzațiunea că, furat de un puternic sentiment național, înclina să uite îndatoririle dsale de ministru de interne și în special pe aceia de-a păstra ordinea. Câteva tulburări întâmplătoare în zilele din urmă, în cari autoritatea n'a dat dovadă de prea mult zel, ar justifica aceste învinuiri”.

Deci d. Goga nu este sincer apărător al intereselor naționale. Sinceri apărători ai intereselor naționale sunt numele ce au eșit la suprafața vieții noastre publice când cu chestia pașapoartelor, din batalioanele de apărători naționali ai partidului liberal. De ce nu tăceți — într'adevăr.

Asta e înțelepciunea „Viitorului”. Frânghia calomniei e insinuția ce o face organul liberal, scriind că d. Oct. Goga, ca ministru de interne, n'a dat dovadă de prea mult zel. Care este măsura zelului, — căci dacă ar fi — prin contrast — dezordinea, n'am văzut-o nicăiri în țară de când d. Oct. Goga conduce ministerul de interne. Amplificată, calomnia se lățește pe paginile „Viitorului” în ipostaza următoare:

Din nenorocire dacă i se poate aduce dlui Goga acuzația că e un slab ministru de interne nu are cel puțin scuza unui naționalism, fie și exagerat.

În ziua în care dela tribuna Camerei vorbea de „continuarea spiritului din tranșee”, dsa prezida la Capșa un banchet la care luau parte: episcopul conte Mayiath, cunoscutul iredentist maghiar, Elemer Gyarfás, autorul mai multor proteste la Liga Națiunilor; d.

Sandor Iosef agitator maghiar cunoscut apoi deputații Viller și Loar. Ziarele ungurești afirmă că în acest bauchet, d. Goga, foarte bine dispus, a promis înfăptuirea tuturor năzuințelor minoritare. Dsa a arătat cea mai mare atenție pentru ultimul memoriu maghiar și nimic din cele cerute, nu i s'a părut incompatibil cu demnitatea și interesele naționale.

Suntem deci în fața a două politici: una la Cameră și alta la Capsa. Suntem în fața unei duplicități, care nu dovedește decât un lucru: că autorul pactului dela Ciucea nu este nici un naționalist convins, nici un bun ministru de interne.

Este un caz de renegare a trecutului, o crimă de stat, o perimare a situației sale oficiale, când un om ca d. Goga — obligat să fie politicos chiar cu acei ce eventual ar fi venit cu sticlute de vitriol, să schimonosească fața României, stă în restaurant la masă cu ei?

Decând a dispărut obligația cavale-rească din partidul liberal?

Conștiința cumpătului în politica minoritară din Ardeal. Zilele trecute, mica organizație din Hunedoara a partidului maghiar, a ținut o adunare, la care au luat parte și câțiva fruntași dela Cluj.

Cu acest prilej, dl Edmund Inczedy Joksman, vicepreședinte al partidului maghiar și războinic reprezentant al tendințelor minoritare ofensive, după ce a îndemnat la disciplină de partid și strângerea legăturilor cu centrul dela Cluj, a susținut că nu politica va „salva” maghiarimea din Ardeal, ci conștiința națională ungurească ce trebuie sădită cât mai adânc în suflete.

Luăm act că tovarășul d-lor Hugó Róth și Eugen Gömbös, — urmași autentici ai lui Arpád și Tuhutum —

vrea trezirea conștiinței naționale maghiare.

Nu aprobăm și nu combatem dorința d-lui Edmund Inczedy Joksman.

Dar, îi recomandăm un lucru. În afară de conștiința națională, minoritățile noastre vor trage mari foloase dacă-și vor însuși conștiința... cumpătului și bunului simț minoritar, evitându-se jignirile aduse sentimentului românesc, din partea unor oameni poate de bună credință, dar recunoscători a realităților din țara românească.

Dl Inczedy Joksman n'are decât să mediteze asupra acestui sfat și îl asigurămca urmându-lungurii, se vor alege cu rezultate îmbucătoare pentru ei.

Avântul tineresc. Tinerimea universitară română din toate centrele universitare a sărbătorit a patra aniversare a zilei de 10 Decembrie. A sărbătorit-o cu același avânt tineresc, cu aceeași caldă și românească însuflețire. S'au rostit discursuri peste discursuri, s'au cântat cântece naționale, s'au citit conferințe, toate, pentru preamărirea idealului național. Refrenul tuturor acestora a fost scos din adâncul tuturor inimilor românești. E dorința sfântă de-a desăvârși unirea tuturor românilor prin așezarea României întregite pe temeliiile creștinismului și naționalismului intransigent.

Toate simpatiile noastre acelei tinerimi, care știe să se însuflețească pentru acest ideal, călcând pe urmele tinerimii de odinioară. Steagul același, însuflețirea e aceeași, noi mai dorim numai, ca același să fie și rezultatul. Nu ne îndoim, nici un moment în triumful lor final. Dacă ei vor și să înfrățească tinerescul avânt cu munca cinstită, vor isbuti să realizeze și cel de-al doilea vis al oricărui suflet românesc. Oamenii viitorului vor așeza cele mai puternice temelii viitorului țării.